



تمام مشکلات از ظاهربینی است/ عقل، چشم باطن است

غلامحسین ابراهیمی دینانی در برنامه معرفت گفت: کل این عالم باطن دارد اما ما با چشم باطن عالم را نمی بینیم. باطن را با چشم باطن باید دید. چشم باطن، چشم عقل است.

غلامحسین ابراهیمی دینانی در برنامه معرفت گفت: کل این عالم باطن دارد اما ما با چشم باطن عالم را نمی بینیم. باطن را با چشم باطن باید دید. چشم باطن، چشم عقل است.

به گزارش خبرنگار مهر، غلامحسین ابراهیمی دینانی، عضو انجمن حکمت و فلسفه ایران و چهره ماندگار فلسفه در برنامه معرفت که از شبکه ۴ سیما پخش می شود اظهارداشت: ما ظاهر جهان را می بینیم. لیل و نهار، سردی و گرمی، شجر و هجر، اینها ظاهر عالم است. هر موجودی در این عالم باطن دارد. کل این عالم باطن دارد اما ما با چشم باطن عالم را نمی بینیم. باطن را با چشم باطن باید دید.

وی با اشاره به یکی از آیه های قرآن گفت: علم الیقین و عین الیقین یعنی یقین علمی و یقین عینی. یک کلمه دیگر هم هست که در جایی دیگر به کار رفته است، حق الیقین. یقین علمی، یقین عینی، یقین حقی. علم یقین یعنی با علم می دانیم $2+2$ مساوی است با چهار. یک وقت هم هست که شما از پشت دیوار دارید دودی می بینید، می روید به پشت دیوار و با چشم خودتان دود را می بینید، این می شود عین الیقین. یک مرتبه هم یک هیزم را در آتش می گذارید، بعد از مدتی گذاخته می شود و آتش می گیرد. این حق الیقین است. در درون آتش چیزی گذاخته می شود.

ابراهیمی دینانی ادامه داد: حالا یک وقت انسان از آثار به حقیقت پی می برد (علم الیقین). یک وقت حقیقت را با چشم عقل می بیند (عین الیقین). یک وقت خودش حقیقت می شود و فانی در حقیقت می شود (حق الیقین).

چهره ماندگار فلسفه افزود: تمام مشکلات از ظاهربینی است. وقتی می گوئیم فردای قیامت، این فردا را فردای تقویمی محاسبه می کنیم. این فردا، فردا است اما فردای باطن است، نه فردای تقویمی. منشاء اشکال این است که ما انسان شناسی خوبی نداریم.

این استاد دانشگاه خاطرنشان کرد: انسان را مثل همه موجودات دیگر یک موجود می دانیم اما این اشتباه است. انسان هم مثل دریا، صحرا و مثل هر موجود دیگر یک موجود است. ولی انسان یک شی در میان اشیاء دیگر نیست. کوه تا جایی که امتداد کوه هست، امتداد دارد، در حد امتداد خودش فضا را اشغال کرده است. از انسان فضا را خیلی بیشتر اشغال کرده است. اما انسان جهان را زیر نظر دارد. انسان جهان را می فهمد و بر آن اشراف دارد.

دینانی تاکید کرد: انسان در میان موجودات نیست. بدنش در میان موجودات است و چون احاطه دارد و می فهمد، بر باطن عالم، بر ملک و ملکوت احاطه دارد. بعد از حق تعالی، انسان کامل احاطه دارد. چون بر همه چیز احاطه دارد، با این احاطه علمی و عقلی آگاهانه وحدت عالم را حفظ می کند. انسان با آگاهی و احاطه ای که بر عالم دارد به حفظ وحدت عالم کمک می کند.

عضو انجمن حکمت و فلسفه با بیان اینکه چشم باطن، چشم عقل است، گفت: عقل دارای مراتب است. همه انسان ها عقل دارند. عقل خودش حرف می زند. عالم تجربی که در آزمایشگاه کار می کند، عاقل است. با تجربه دارد می بیند ولی فرمول های شیمیایی را می بیند و باطن هستی را نمی بیند. علم فقط یک موجود را از یک جهت می بیند. از همه جوانب نمی تواند ببیند. گزینشی عمل می کند. وحدت سراسری عالم هستی را نمی تواند ببیند. عقل دارای مراتب است. علم الیقین، عین الیقین، حق الیقین و همینطور می رود تا مادامی که کلیات و نظام کلی عالم را در یک نظام معقول ببیند.

وی با اشاره به یکی از اشعار مولوی گفت: بهشت ۸ درب و جهنم ۷ درب دارد. ما که هنوز به آخرت نرفته ایم اما این درب ها در این عالم هم نمونه دارند. ۷ درب دوزخ در ۵ حس انسان است به علاوه قوه خیال و توهّم. ۵ تا حس با خیال و وهم ۷ تا می شوند. اگر این ۵ نیروی ادراک زیر سیطره عقل قرار نگیرند، خیال و وهم هم با عقل سروکار نداشته باشند و بدون عقل کار کنند، سرانجام بشر را به جهنم خواهند برد. اما اگر عقل بیاید و اینها را هدایت کند، خودش هم بر اینها اضافه شود، ۸ تا می شوند، آن وقت این ۸ تا ما را به بهشت می برند.